

Nebi Miş

nmis@setav.org

DEĞİŞİM VE BEKLENTİ SİYASETİNİN YÖNETİMİ VE PRATIĞI

AK Parti gibi uzun bir süredir iktidarda olan ve birçok kez seçim kazanan bir parti için değişimin zamanlamasından daha çok ikna ediciliği önemlidir. Bu da kentli, eğitilmiş, muhafazakar orta sınıfların taleplerini taşıyabilen, farklı taban eğilimlerini uzlaştırabilen, sorun çözme kapasitesini güncelleyen, rakiplerinden daha iyi bir siyaseti üretebilme vizyonunu devam ettiren bir bakış açısıyla olur.

Bir siyasi partinin başarısını sürdürmesinde, toplumun geniş kesimlerinin desteğini devam ettirmesinde kuşkusuz seçmenin verdiği mesajı iyi anlaması önemlidir. Toplumun farklı kesimlerinin siyasetten ne beklediğinin tespit edilmesi, kendisine yönelik hoşnutsuzluk alanlarının analizi gereklidir. Değişen sosyolojinin siyasal eğilimlerini ölçmek, kentleşme ve sosyo-ekonomik değişimin sonuçlarını öngörmek, küresel dönüşümlerin ulusal siyasete etki düzeyini anlayabilmek bir siyasi partinin değişim ve dönüşüm süreçleri için öncelikli bakacağı yerlerdir. Ancak bunları anlaması, analiz etmesi ve sonuçlarının neler gerektirdiğini belirlemesi yetmez. Aynı zamanda, bu hususlarda yapılacakların hayata geçirilmesi de gereklidir.

İlaveten, tüm bu süreçlerin gerektirdiği değişim yönetimini, yeni sorunlara meydan vermeden, avantaj ve dezavantajlarını da öngörerek gerçekleştirilmesi gerekir. Her değişim az ya da çok belirli bir maliyet potansiyeli barındırır.

Siyasette değişim yönetiminin bir tarafında güven ve ikna süreçleri yer alırken, diğer tarafında siyasi elit değişiminin zorlukları vardır. Değişen kadroların çoğu zaman farklı pozisyonlarda yeni görev beklentileri siyasetin doğasına içkindir. Beklentileri karşılanmayanların muhtemel bozucu etkilerini minimize etmek şarttır. Ayrıca değişim süreçlerine katkı sağlayacak bilginin üretilmesi ve değişimin ne düzeyde nasıl yapılacağına ortaya konulmasında manipülasyonlara karşı dikkatli olmak gerekir.

Değişimin süreç yönetimi zamanlaması, değişimin topluma iyi anlatılması, sonuçlarının ne olacağına yönelik etki analizinin dikkate alınması kritik önemi haizdir. Çok aceleyle getirilmiş değişimler, sonuçların öngörülmesini zorlaştırabilir. Zamana yayılmış ya da ertelenmiş değişimler bazen seçmenin tolerans eşikliğini zayıflatır ya da ilgili partiye mesafelenmeyi hızlandırabilir. Bundan dolayı, değişimin her bir sürecinin siyasal iletişim stratejisinin de yapılması gerekir. Bu anlamda beklenti yönetimi de değişimin bizatihi kendisi kadar önemlidir.

Türk siyasal yaşamında, özellikle seçimden istediği sonucu alamayan partiler, değişim,

Cumhurbaşkanı ve AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, partisinin Ankara'nın Kızılcakhamam ilçesindeki 31. İstişare ve Değerlendirme Toplantısı'na katıldı. (TCCB / Murat Kula / AA, 2 Haziran 2024)

CHP'NİN ÖZELLİKLE SİYASETTE YUMUŞAMA VE DIŞ POLİTİKA KONULARINDA DEVLETİN RESMİ POLİTİKASINA YAKLAŞMA TUTUMU, SEÇMENİN KENDİLERİNE BİR KREDİ AÇTIĞI VE BU KREDİYİ HEBA ETMEME DÜŞÜNCESİNİN BİR TEZAHÜRÜYDÜ. ÇÜNKÜ MAYIS SEÇİMLERİNE GİDİLDİĞİ DÖNEMDE MUHALEFET İTTİFAKININ SEÇMENLER NEZDİNDE GÜVENSİZLİK OLUŞTURAN ÖNEMLİ BAŞLIKLARDAN BİRİ DIŞ POLİTİKA VE TERÖRLE MÜCADELE KONUSUNDA TOPLUMU İKNA EDECEK ŞEFFAF BİR POLİTİKA ORTAYA KOYAMAMASIYDI.

dönüşüm veya reform gibi farklı başlıklar etrafında bir arayışa girmiştir. Bu arayışlar neticesinde, başarılı olanlar genellikle aldığı oy oranı ile sistemde etkili olabilenlerdir. Seçimlerden çok az oy alarak çıkanların değişim tartışmaları çoğu zaman gündem bile olmamıştır. Bir parti; ideoloji, kimlik, siyasal söylem gibi konulara referansla değişim tartışmasını yürütebileceği gibi, kadroların yenilenmesinden kurumsal işleyişe kadar çok daha kapsamlı değişim vaadinde bulunabilmektedir.

Yerel seçimlerin üzerinden iki ay geçti. Seçmenin siyasi partilere verdiği mesajlar farklı açılardan tartışılmaya devam ediyor. Her parti, seçimden çıkan sonucu kendi siyasi geleceği için değişik dinamikler üzerinden yorumluyor. Toplumun siyasetten beklentisini anlamanın ve buna göre kendi siyasetini üretmenin yollarını arıyor. Toplumun siyasetten beklentisi, bir partinin iktidar ya da muhalefet olmasına göre farklılaşır. Ülkenin içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal koşullar, uzak ve yakın dönem gelişmeleri, farklı sosyal kümelerin öncelikleri gibi bir takım dinamik ve şartlar beklentileri belirler. Her siyasi partinin yenilenme arayışı ve amacı farklı olabilir.

Partilerde Değişim Arayışı

Muhalefet partilerinden CHP, Mayıs seçimlerinin ardından değişim tartışmasını başlatmış, süreç genel başkan değişikliği ile sonuçlanmıştı. Mart seçimlerine kadar, siyasi kadrolarında yer değiştikleri olsa da partinin ideolojik duruşu ve ülkenin önemli meselelerine yönelik bir önceki yönetimden farklı olarak siyaset üretme pratiklerinde somut bir çerçeve ortaya konulmamıştı. Eski genel başkan dönemindeki, partinin karar alma süreçleri eleştirilmiş, muhalefetin ittifak bileşenleri ile ilgili ortaya koyduğu iş tutma tarzı

sorgulanmış, cumhurbaşkanı adaylık sürecinde Kılıçdaroğlu'nun adaylığının yanlışlığı üzerine olumsuz bir siyasi söylem ortaya konmuştu.

Mart seçimlerine giderken, öne çıkan en önemli farklılık, belediye başkan adaylarının önemli bir kısmının bir önceki genel başkan döneminde olduğu gibi sağ siyasetten gelen, daha önce farklı sağ partilerde siyaset yapmış adayların tercih edilmesinin sürdürülmesiydi. Diğer öne çıkan bir husus ise, yerel seçimlerde eş başkanlık tartışmasına zemin hazırlayacak bir aday belirleme ve kampanya sürecinin icrasiydi.

Yerel seçimlerin ardından, CHP'de siyaset tarzı olarak öne çıkan tutum ise, Kılıçdaroğlu yönetiminden farklı olarak yeni yönetimin siyasette yumuşama ya da normalleşme olarak adlandırılan yeni bir siyaset diline yönelmesiydi. Buna ek olarak, Özgür Özel'in özellikle dış politika konularında, resmi devlet politikaları uyumlu olunması gerektiğini belirtmesi de politika değişikliğine yönelik yeni bir adım olarak öne çıktı.

CHP'nin özellikle siyasette yumuşama ve dış politika konularında devletin resmi politikasına yaklaşma tutumu, seçmenin kendilerine bir kredi açtığı ve bu krediyi heba etmeme düşüncesinin bir tezahürüydü. Çünkü Mayıs seçimlerine gidildiği dönemde muhalefet ittifakının seçmenler nezdinde güvensizlik oluşturan önemli başlıklardan biri dış politika ve terörle mücadele konusunda toplumu ikna edecek şeffaf bir politika ortaya koyamamasıydı. İkinci önemli konu ise, iktidara gelmeleri durumunda siyasal istikrarı sürdürecektir bir yönetim modelini hayata geçirememesiydi.

Muhalefet blokunun diğer partileri, seçmen nezdinde ne Mayıs ne de Mart seçimlerinde bir kredi oluşturamadılar. İYİ Parti başta olmak üzere, Saadet, Gelecek ve DEVA partileri gerekli güveni seçmene verememelerinin sonucuyla

yüzleşmek zorunda kaldılar. İYİ Parti, seçimlerin ardından genel başkan değişikliği ile yeni bir çıkış arasa da kuruluşundan itibaren potansiyel seçmen kitlesi bir yana, gelgit siyaseti ile kendi siyasi elitlerini bile yorduğu için beklenen heyecanın oluşmasını sağlayamadı. DEVA, Gelecek ve Saadet partileri ise, ittifaksız girdikleri yerel seçimlerde seçmenin radarına takılacak bir görünürlüğü bile sağlayamadılar. Böyle olunca da, seçimden sonra en azından kamuoyu önünde "nerede hata yaptık" sorgulamasına dahi gerek duymadılar.

Değişimde Tecrübe Ne İşe Yarar?

Seçimden sonra değişim ve dönüşüm beklentisi daha çok AK Parti özelinde gündemde olmayı sürdürüyor. Yirmi iki yıllık iktidar tecrübesine sahip olan ve kesintisiz iktidarını sürdüren bir parti için değişimle ilgili bir tecrübesinin olduğunu varsaymak gerekir. AK Parti ve lideri Erdoğan, kritik dönemlerde isabetli kararlar alabildiği için iktidarda sürdürülebilirlik sorunu yaşamamıştır.

AK Parti, iktidara gelmesinden itibaren, Türkiye'de köklü bir değişim sürecini başlattı. Türkiye dönüşürken kendisi de dönüştü. Siyasal partileri dönüşüme zorladı. Toplumsal dönüşümü hızlandırdı. Şehirleşme ve orta sınıflaşmaya dönük politikaları yoğunlaştırdığı için sosyoloji de hızlı değişti. AK Parti iktidarının ilk dönemlerinde toplumun beklentilerinin çok ötesinde siyaset üretebiliyordu. Dolayısıyla, beklenti siyasetini de doğrudan yönlendirip buna göre siyasetinin çerçevesini belirleyebiliyordu.

Ancak zamanla sosyolojinin değişim hızı partinin önüne geçti. Dünyadaki ve Türkiye'deki hızlı değişim, dijitalleşmenin değişimin ivmesini hızlandırması ve değişim sürecini kısaltması, genel olarak siyasal partiler özel olarak da AK Parti'yi etkiledi. İktidar partisi olarak, ülkenin sorunlarını çözmek, dalgalar halinde tekrarlanan krizlerle mücadele etmek gibi alanlara yoğunlaştığından ve bu alanları öncelendiğinden, siyasal değişimi zamana yaymak zorunda kaldı. Her dönemin önceliklerini çözmek belirli bir zaman aralığını mecbur kıldı.

Böyle olduğu için de kümelenen bir takım sorun başlıkları yerel seçimde AK Parti'nin seçmen tarafından uyarılmasını beraberinde getirdi.

Yerel seçimler ve ardından devam eden iki aylık süreçte AK Parti ve yönetimi, siyasette değişim, dönüşüm ve reforma yönelik hazırlıklarını sürdürdüğünü her fırsatta açıklıyor. Seçmenin mesajını aldığını ve gereğini yapacağını dile getiriyor. Bu süreçte değişimle ilgili birbiriyle ilişkili iki önemli meselenin öne çıktığı anlaşılıyor. İlki, değişimin zamanlaması ile ilgili. Değişim ve dönüşümün zamana yayılması durumunda tabanın mesafelenmesinin kopuşa döneceğini dile getirenler var. İkinci bir bakış açısı ise, değişim aceleye getirildiğinde bunun da yeni birtakım handikaplar oluşturabileceğine yönelik.

AK Parti'de değişim tartışmasında diğer bir meydan okuma, iktidar partisi olarak ekonomi başta olmak üzere, belirli alanlarda seçmen beklentisini karşılayabilecek bir icraat ve hizmet siyasetinden sonuç alınmadığında, yapılan değişiklik ve reform çabalarının beklentiyi karşılamama riskidir.

AK Parti gibi uzun bir süredir iktidarda olan ve birçok kez seçim kazanan bir parti için değişimin zamanlamasından daha çok ikna ediciliği önemlidir. Bu da kentli, eğitilmiş, muhafazakar orta sınıfların taleplerini taşıyabilen, farklı taban eğilimlerini uzlaştırabilen, sorun çözme kapasitesini güncelleyen, rakiplerinden daha iyi bir siyaseti üretebilen vizyonunu devam ettiren bir bakış açısıyla olur.

AK Parti geçmişten bugüne özellikle Türkiye'nin dönüşümünde ve kriz çözme becerisinde başarı ürettiğine göre seçmenin değişim beklentisini karşılayabilecek kapasiteye sahiptir. Ancak, değişim dönüşüm için en önemli meydan okuma, etki analizini yapma-

dan, sonuçlarını tam öngörmeden atılacak adımların yeni sorunlar oluşturma ihtimalidir. Değişim ve reform gerekli olduğunda ertelenmeden hayata geçirilmelidir. Eğer yapılan bir reform ve değişim istenilen sonucu ortaya çıkarmadıysa, tamamlayıcı reformlara başvurulmalıdır. Tüm bunlarla birlikte, değişim ve dönüşüm kurumsallaşmayı engelleyici bir mahiyette olmamalıdır. AK Parti'de değişim tartışmasında diğer bir meydan okuma, iktidar partisi olarak ekonomi başta olmak üzere, belirli alanlarda seçmen beklentisini karşılayabilecek bir icraat ve hizmet siyasetinden sonuç alınmadığında, yapılan değişiklik ve reform çabalarının beklentiyi karşılamama riskidir. Çünkü, sorunların çözümünün zaman alması, yapılan değişikliklerin perdelenmesini ve görülmesini doğurur. **1**

CHP Genel Başkanı Özgür Özel, Rize'deki Çay Mitingi'nde konuştu. (Hakan Burak Altunöz / AA, 2 Haziran 2024)

